

Pestprotocol Ichthusschool

We zijn allemaal anders

Datum: 1 januari 2019

Algemeen

Overall waar kinderen met elkaar spelen en werken komen conflicten voor. We leren de kinderen dat conflicten heel normaal zijn en dat ze bij het leven horen. Wat belangrijk is, is hoe je er mee omgaat. Hoe los je op een positieve manier conflicten op, d.w.z. hoe zorg je ervoor dat beide partijen tevreden zijn met de oplossing?

Een conflict moet niet uitmonden in ruzie. We spreken van ruzie wanneer het ene kind wil winnen ten koste van het andere kind. Eén partij is de verliezer. De kinderen leren dat ze bij een conflict eerst rustig moeten worden, voordat ze na kunnen denken over een oplossing. We noemen dat 'afkoelen'. Kinderen begrijpen heel goed waarom afkoelen belangrijk is. Je komt anders niet verder met het zoeken naar een oplossing.

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Om pesten te voorkomen gebruiken wij de methode De Vreedzame School. De Vreedzame School is een compleet programma voor basisscholen voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap en staan open voor de verschillen tussen mensen.

Een belangrijk onderdeel van De Vreedzame School is mediatie. Mediatie is bemiddeling bij conflicten. Alle leerlingen leren wat mediatie is en daarnaast worden enkele leerlingen opgeleid om de rol van leerlingmediator te vervullen. Zo nemen de kinderen zelf de verantwoordelijkheid voor het oplossen van conflicten in de klas of op het schoolplein.

Ons pestprotocol is gebaseerd op de manier waarop De Vreedzame School werkt. Wilt u meer weten over De Vreedzame School dan kunt u kijken op de volgende site: www.vreedzaam.net.

Plagen

Hoewel er een wezenlijk verschil is tussen pesten en plagen lijken soms wel op elkaar, waarbij plagen een voorfase kan zijn van pesten. Plagen heeft als kenmerk dat beide partijen elkaar over en weer plagen en daar vaak beide plezier aan ontlenen. Plagen is een fenomeen dat zich op de grens van het aanvaardbare afspeelt. Plagen kan een aanleiding zijn voor een conflict.

Licht plagen vraagt om een lichte ondersteuning van de geplaagde of de plager. Er kan in eerste instantie door de leerkracht kort en luchtig worden opgetreden bij plaagsituaties die niet goed verlopen. Soms, als er een conflict is ontstaan, is de inzet van mediatie wenselijk. Pas bij herhaling is het wellicht nodig plager en geplaagde iets uitgebreider en systematischer te helpen het patroon te doorbreken.

Stevig plagen vraagt om een steviger en meer individueel gerichte benadering: ondersteuning van de geplaagde en aanspreken van de plager.

Pesten

Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers.

De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.

Als pesten optreedt, moeten leerkrachten en ouders (in samenwerking met elkaar) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen. De school moet beschikken over een directe aanpak.

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is het nodig een vertrouwenspersoon in te schakelen. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Op iedere school is een interne vertrouwenspersoon aangesteld. Op onze school is dat Gretha van der Stok.

Belangrijke regels

Regel 1: Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij. Je mag niet klikken, maar als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

Regel 2: Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Regel 3: Samenwerken zonder bemoeienissen. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Aanpak bij conflicten

Stap 1: We stimuleren leerlingen er eerst zelf uit te komen door "stop hou op " of "ik vind dit niet leuk" te zeggen. Oudere kinderen kunnen aan elkaar vertellen wat ze vervelend vinden. Op het moment dat één van de leerlingen er niet uit komt kan hij/zij er voor kiezen het probleem te negeren. Helpt dit niet of lukt dit niet, dan wordt het probleem aan de meester of juf voorgelegd of wordt andere hulp ingeroepen.

Stap 2: Er wordt hulp ingeschakeld van de mediators en/of leerkracht en er vindt een verhelderd gesprek plaats waarin een win-win oplossing wordt bedacht.

Stap 3: Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag passen we de oplossingsgerichte pestaanpak toe.

De oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)

Deze oplossingsgerichte aanpak (ook wel 'no blame approach genoemd') sluit goed aan bij de centrale principes in de aanpak van ongewenst gedrag binnen De Vreedzame School, namelijk:

- De leerlingen betrekken bij het probleem, niet alleen de 'probleemleerling', maar ook de andere leerlingen
- Oplossingsgericht
- De positieve invloed van leeftijdsgenoten benutten
- Focus op de relatie met de groep
- Verantwoordelijkheid en zorg voor elkaar

Belangrijke elementen van de aanpak zijn:

- Geen schuld, verwijten of straf
- Uitgaan van het goede in ieder kind
- Aanmoedigen van empathie
- Iedereen is verantwoordelijk
- Snel, positief en oplossingsgericht
- De pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen

In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1) *Gesprek met het gepeste kind*

De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil en stelt met hem of haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepest noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.

2) Gesprek met de steungroep (zonder de gepeste leerling)

In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.

3) Tweede gesprek met de gepeste

Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.

4) Tweede gesprek met de steungroep

Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.

Soms moet deze cyclus nog één of meerdere keren worden herhaald om ervoor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert.

Digitaal pesten

Internet en de opkomst van sociale media hebben ervoor gezorgd dat er nog meer middelen zijn ontstaan om te kunnen pesten; dit noemen we digitaal pesten, online pesten of cyberpesten. Het is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet.

Het grote verschil is dat digitaal pesten anoniem is en dus laagdrempelig. Bovendien heeft online pesten vaak een grotere impact, omdat je als gepeste nergens veilig bent. Het pesten gaat ook door als je thuis bent. Het is onzichtbaar voor ouders en leerkrachten en kan lang doorgaan. Kinderen melden het vaak niet, uit angst dat het gebruik van de computer beperkt wordt als hun ouders erachter komen.

Het is dus van belang dat we kinderen leren om te gaan met sociale media en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal burger*. Met het programma De Vreedzame School willen we de klas en school een oefenplaats laten zijn voor (democratisch) burgerschap en daar maakt het communiceren via digitale media dus ook deel van uit. We leren kinderen over de manier waarop ze met sociale media moeten omgaan. Tijdens de 'Week van de Mediawijsheid' wordt er de groep 5 t/m 8 aandacht besteed aan dit onderwerp.

Al zijn er duidelijke afspraken over de groepsapp en brengen we deze regelmatig onder de aandacht, dan wil dit nog niet zeggen dat leerlingen altijd respectvol met elkaar omgaan. Digitaal pesten kan nooit helemaal worden uitgebannen, net als 'klassiek' pesten. Ook bij digitaal pesten is het van belang om zo vroeg mogelijk in te spelen op de signalen. Door leerlingen alert te maken op signalen en tools te geven hoe ze kunnen reageren als het hun overkomt, zullen ze eerder zelf aan de bel trekken. Ook het voeren van gesprekken, maakt dat leerlingen eerder zullen aangeven dat ze last hebben van digitaal pesten, of dat iemand anders er last van heeft. Daarbij is het belangrijk dat kinderen weten dat ze het vertrouwelijk kunnen melden en dat we bereid zijn samen naar een oplossing te zoeken. En het moet voor kinderen helder zijn dat we nooit zonder hun instemming actie zullen ondernemen.

Wat te doen?

Wanneer een leerling aangeeft dat er sprake is van digitaal pesten, nemen we zo mogelijk de tijd om hierover met de leerling een gesprek te hebben om na te gaan wat er speelt. Afhankelijk van wat de leerling hierin aangeeft en afhankelijk van uw inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Dit doen we alleen als de leerling dit zelf wil.

Ook kunnen we in overleg met de leerling het signaal in de groep bespreken zonder de melder te noemen en de groep het voorstel doen de groepsapp gezamenlijk te verwijderen. Natuurlijk kunnen we dit niet precies controleren, maar we geven hiermee wel een duidelijk signaal af.

Wanneer wij of de leerling niet kiezen voor een gesprek met de groep, kunnen we voorstellen de Oplossingsgerichte pestaanpak te gebruiken. Ook dit doen we in nauw overleg met de leerling en indien nodig met de ouders.

Is dit digitale pesten een bedreiging voor de sociale veiligheid, dan treedt meteen het veiligheidsplan in werking.

Herstelrecht

De hiervoor beschreven Oplossingsgerichte pestaanpak is niet mogelijk, of geeft soms geen resultaat: de pester stelt zijn of haar gedrag niet bij. Soms zijn de peestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. Of soms wil de gepeste leerling niet meewerken. Soms valt de pester in herhaling en komt de grens van het toelaatbare in de school in het vizier.

Ter bescherming van de gepeste leerling zal de school nadat alle pogingen (inclusief externe hulpverlening en een laatste waarschuwing) geen resultaat hebben gehad, denken aan schorsen of verwijderen. Een dergelijke noodoplossing is natuurlijk geen oplossing van het probleem. Vaak blijven de leerlingen elkaar ontmoeten in de buurt. Het onopgeloste probleem krijgt dan mogelijk een vervelend vervolg buiten school. Om die reden kan het zinvol zijn om, voordat de fase van schorsing en/of verwijdering wordt ingegaan, de betrokkenen een laatste kans te geven om de situatie te herstellen.

Hierbij kan de methodiek van *herstelrecht* worden gebruikt. Bij herstelrecht komen de bij het conflict betrokken partijen bij elkaar. Met als doel om de 'schade' te herstellen. Dan gaat het niet alleen om het herstel van de (materiële of emotionele) schade, maar vooral ook om het herstel van de relatie. Naast de pester en het gepeste kind, worden bij voorkeur ook anderen (ouders, vrienden, andere betrokkenen) bij het gesprek betrokken.

Een voorwaarde voor een herstelgesprek is uiteraard dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het aanhoren van het verhaal van het gepeste kind (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten en dat zij bereid zijn excuses te maken.

Herstelrecht kan in verschillende vormen plaatsvinden: van klein en informeel tot groot en formeel.

Schorsing en verwijdering

Een vreedzame School zijn betekent niet dat er niet wordt opgetreden als er grenzen zijn overschreden. Vooral als de veiligheid van leerlingen, leerkrachten, ander personeel of ouders in het geding is, is optreden geboden. Daarbij hoeft het niet alleen over fysieke veiligheid te gaan; het kan ook de sociale en emotionele veiligheid betreffen.

In ons veiligheidsplan is deze procedure beschreven.

Ouders

Het is van belang om de ouders te informeren over het veiligheidsbeleid van de school. Onderdeel van dit beleid is de Oplossingsgerichte pestaanpak (OPA) bij pestincidenten. Wanneer de leerkracht zelf de bovengenoemde gesprekken voert is het om die reden niet altijd nodig om ouders hierover van tevoren in te lichten. De oplossingsgericht pestaanpak is immers, zoals de ouders weten, één van de acties die de leerkracht kan ondernemen om de sfeer en de veiligheid in de groep te beïnvloeden. En bovendien is het op Vreedzame Scholen al gewoon om kleine groepjes kinderen mee te laten denken over kwesties binnen de school. Zo bestaat ook de kans om de kwestie 'klein' te houden en op groepsniveau op te lossen. Bij zwaarder pestgedrag (bedreigen, geweld) is het zaak altijd ouders op de hoogte te brengen.

Adviezen aan ouders van onze school

Ouders van gepeste kinderen:

- a) Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- b) Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- c) Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- d) Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- e) Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- f) Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

- a) Neem het probleem van uw kind serieus
- b) Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden
- c) Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- d) Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- e) Besteed extra aandacht aan uw kind
- f) Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- g) Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- h) Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Aan andere ouders:

- a) Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- b) Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- c) Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- d) Geef zelf het goede voorbeeld
- e) Leer uw kind voor anderen op te komen
- f) Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Dit Pestprotocol heeft als doel

- Alle kinderen mogen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!